

Nyt værktøj i DMS
optimerer strategien
for afgoldning

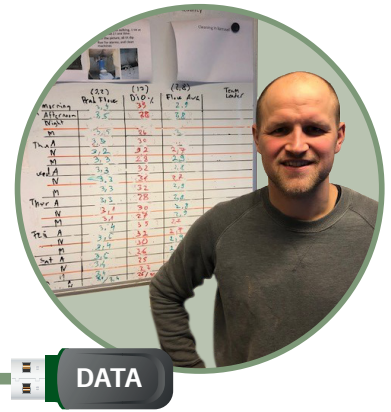
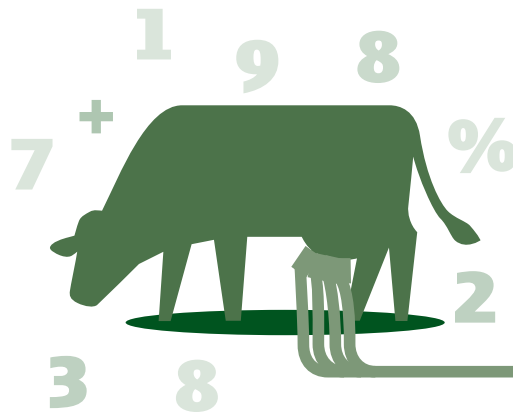
SIDE 2

Melasse i stedet
for svovlsyre til
ammoniakreduktion
i kvægstalde

SIDE 3

Husk sikkerheden
i en kold tid

SIDE 4

"Teamlederen for hvert malkehold noterer hver dag holdets tal på tavlen med rød eller grøn afhængig af, om de er kommet over eller under målet," fortæller Peter Dahl Schelde.

Brug af malkedata har revolutioneret malkning og malkeresultater på Nørupgaard

Malkerne er blevet topmotiverede af at følge deres præstation i malkestalden dagligt via malkedata.

"Resultaterne kom sindssygt hurtigt – det er ærgerligt, at jeg ikke har brugt det her værktøj før."

Sådan fortæller mælkeproducent Peter Dahl Schelde, som siden oktober måned har brugt malkedata til at optimere malkning og mælke kvalitet på sin bedrift med 600 årskøer og ni ansatte.

"Mit ønske var at forbedre celletallet og reducere antallet af nyinfektioner. Og allerede en måned efter vi gik i gang, var antallet af nyinfektioner halveret fra 10-12 pct. til 6 pct. Og hvor celletallet før lå omkring 230.000, ligger det nu og svinger mellem 140.000 og 204.000 som det højeste. Vi har alt i alt langt færre problemkøer og dermed en mere effektiv malkning," fortæller han.

Malkerne driver selv opfølgning og forbedring

Den helt afgørende faktor for forbedringen har været medarbejdernes motivation.

"De har været sindssygt motiverede. De var skeptiske i starten – men nu er de glade for, at vi fokuserer mere på, hvad de præsterer. De er virkelig medspillere," fortæller Peter Dahl Schelde, som sammen med sin SEGES-rådgiver har sat tal på tre mål for malkningen: Gennemsnitligt flow (kg mælk/ minut), peak flow og dobbelt nedlægning. Efter hver malkning noterer teamlederen for malkeholdet, som

"De har været sindssygt motiverede. De var skeptiske i starten – men nu er de glade for, at vi fokuserer mere på, hvad de præsterer. De er virkelig medspillere."

Peter Dahl Schelde, Nørupgaard

består af tre malkere, holdets tal på tavlen med rød eller grøn afhængig af, om de er kommet over eller under målet.

"Hver onsdag gennemgår vi tallene for den forgangne uge. Hvem havde en god malkning – hvad kan vi lære af det – eller hvordan kan vi forbedre dem, der havde en dårligere malkning?" forklarer Peter Dahl Schelde. Han havde på ingen måde forventet, at motivationen af medarbejderne ville være så stor.

"Det er dem, der driver det og følger op – og dem, som kommer og siger 'så du den gode malkning' eller 'hvad er det, der sker lige nu' – hvis tingene ikke kører," fortæller han.

Mere tid og en ekstra malker

Peter Dahl Schelde understreger samtidigt, at de bruger mere tid på malkning end før og også har sat en ekstra malker på.

"På anbefaling af vores SEGES-rådgiver har vi sat en tredje mand på, som står på den anden side af karrusellen. Han dypper, tager sig af alarmer, vender evt. maskinen rigtigt og vasker, så der altid er rent til næste ko. På den måde kan malker 1, der forskummer og malker ud, og malker 2, der tørrer patter af og sætter maskinen på, koncentrere sig om deres arbejde, så der hele tiden er et rigtigt godt flow i malkeprocessen," forklarer Peter Dahl Schelde. Med SimHerd har han fået regnet på, at den ekstra mand kan betale sig på grund af de færre nyinfektioner, færre yverbetændelser og lavere celletal og dermed også en højere ydelse.

"Brugen af malkedata udvikler ikke bare vores malkere, så de bliver bedre. Det udvikler virksomheden som helhed, fordi der virkelig er økonomisk potentiale i det her," slutter Peter Dahl Schelde.

/ KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Har du fået lyst til at vide mere om, hvordan man læser og bruger malkedata, kan du se filmen *Opfølgning med malkedata* på seges.tv → kvæg → mælk eller scan QR koden

Nyt værktøj i DMS optimerer strategien for afgoldning

Er det nødvendigt at bruge patteforsegler? Kan det betale sig at goldbehandle? Et helt nyt analyseværktøj til goldningsmanagement giver svarene nemt og overskueligt.

”Det er simpelthen genialt det her.”

Dyrlæge Michael Farre, SEGES, tøver ikke med at sætte trumf på, når han skal beskrive det nye værktøj – *Yversundhed i goldperioden*, som netop er blevet tilgængeligt i DMS.

”Indtil nu har det været svært at vurdere, om man har den rigtige goldningsstrategi i besætningen. Med analyseværktøjet *Yversundhed i goldperioden* kan man sort på hvidt se effekten af forskellige managementstrategier for goldning og dermed tage stilling til, om noget bør ændres,” forklarer han. Som eksempel peger han på, at hvis man vil vurdere effekten af patteforsegling, kan man få en liste over patteforseglede køer og se, om der er nogle dominerende karakteristika – fx for mange er nyinficerede. Hvis det er tilfældet, skal man måske se på, om rutinerne omkring forsegling halter.

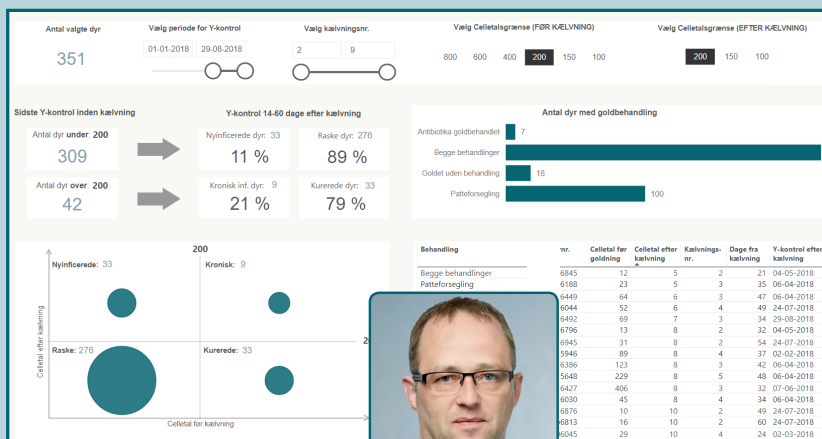
Sådan fungerer det

Med *Yversundhed i goldperioden* er det muligt at vurdere de fire grundlæggende muligheder for goldbehandling:

- stop malkning
- stop malkning + patteforsegling
- stop malkning + antibiotikabehandling
- stop malkning + patteforsegling + antibiotikabehandling

Dyrlæge Theun van der Veen, Vestfyns Dyrlæger.

Kvægfagdyrlæge Michael Farre, SEGES

For hver af behandlingsmetoderne kan man vælge at få vist en liste over de pågældende køer. Og det kan man gøre på paritetsniveau – dvs. for 2. og 3. kalvskøer.

”Hvis jeg fx vælger at se listen over antibiotika-behandlede 2. kalvskøer, kan jeg ved den første ydelseskontrol efter kælvning vurdere, om de er blevet kureret, eller om flere er blevet inficerede. Hvis det ser ud til ikke at have ret god effekt, så er det måske fordi, vi behandler de forkerte – fx de kronisk inficerede,” forklarer Michael Farre.

Analyseværktøjet *Yversundhed i goldperioden* kan med andre ord bruges til at finde de rigtige dyr til den rigtige managementprocedure – og til at rette ind, hvis strategien ikke fungerer som ventet. Det er desuden muligt på besætningsniveau at indsætte celletalsgrænser – dvs. når køerne ligger i dette interval, skal jeg gøre dette. Fx op til 100.000 giver vi patteforsegler – fra 100.000 - 400.000 både patteforsegler og antibiotika, hvis vi har en mælkeprøve, som er positiv for en bakterie, vi vil behandle mod.

Brugervenligt

Yversundhed i goldperioden kan bruges af både landmand og rådgiver. Man skal ikke indtaste noget – alle data er tilgængelige. Det er baseret

på de indberetninger, der ligger i DMS i forvejen – goldbehandlinger, patteforsegler, golddatoer og celletal.

”Det er nemt at benytte *Yversundhed i goldperioden*, men jeg vil anbefale, at man lægger ud med at diskutere brugen af det med sin rådgiver,” slutter Michael Farre.

Find *Yversundhed i goldperioden* under fanen Analyseværktøjer i DMS

/KIRSTEN MARSTAL, SEGES

KVÆGKONGRES2019

Hør mere om værktøjet på kvæggkongressen 26. februar i session 68: *Optimer yversundheden i senlaktation og goldperiode*. Tilmeld dig på www.kvaegkongres.dk

Se hvordan du bruger værktøjet i filmen *DMS – Yversundhed i goldperioden* på segas.tv → kvæg → andet eller scan QR koden.

Viser effekten af det vi gør

Dyrlæge Theun van der Veen, Vestfyns Dyrlæger har anvendt *Yversundhed i goldperioden* i nogle af sine besætninger.

”Det er super effektivt,” fortæller han. ”Man kan afgrænse periode, laktationsnummer, indstille grænser for celletal osv. Det betyder bl.a., at når man har en goldningsstrategi for besætningen, kan man tydeligt se, om den bliver fulgt, og om den virker. Man kan med andre ord

se effekten af de forskellige goldbehandlinger og lave nye tiltag der, hvor man ikke får den ønskede effekt. Hvis fx helbredelsesprocenten er lav, skal vi måske have en anden udsætterstrategi. Og det er nemt at aflæse informationerne, fordi det er sat grafisk op med enkle figurer. Samtidig er der en tabel for hvert ko-nummer, hvor man kan se celletal før og efter afgoldning.”

KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Melasse kan på sigt erstatte svovlsyre til ammoniakreduktion i kvægstalde

Resultatet af et nyt dansk forsøg tyder på, at melasse kan bruges til forsuring i stedet for svovlsyre. Der ses en ammoniakreduktion på 34 pct.

Kemisk forsuring med svovlsyre er et kendt middel til at reducere ammoniakudledningen fra stalde. Behovet for ammoniakreduktion opstår typisk ved udvidelse eller nyetablering. Problemet med svovlsyre er imidlertid, at svovlsyren i gyllen går ud over biogasproduktionen. Derfor modtager biogasanlæggene ikke store mængder gylle, som er forsuret med svovlsyre. Samtidig er det ikke tilladt for økologiske bedrifter at anvende svovlsyre til ammoniakreduktion. Et godt alternativ vil altså have potentiale i både økologiske og konventionelle besætninger. Aarhus Universitet, JH Agro, Teknologisk Institut og SEGES har derfor netop undersøgt og testet roemelasse som alternativ til svovlsyre.

Mælkesyre erstatter svovlsyren

Mælkesyrebakterier findes naturligt i gyllen. Testen gik ud på at undersøge, om de kan udnyttes til forsuring. Ved at tilføre gyllen melasse, fungerer melassen nemlig som 'foder' for bakterierne, som kvitterer med at producere mælkesyre. Men er det nok til at sænke ammoniakudledningen betragteligt?

Testen foregik på to malkekvægsbedrifter med hver to stalde med malkekøer. Derved var

der mulighed for at bruge en stald til test og en til kontrol. Der blev målt ammoniakudledning fra staldene i seks perioder af ca. en uge over i alt 12. mdr. Dvs. at der blev målt under stort set alle vejr- og temperaturforhold. Den ene af staldene gav dog nogle udfordringer med gyllesystemet, hvorfor resultaterne ikke kunne bruges. Det betyder, at der skal laves en ny test for en ekstra stald, inden den endelige test kan afsluttes.

Men forsøget viste en reduktion på 34 pct., hvilket ikke er så dårligt et resultat. Med de nye ammoniakkrav, jf. Husdyrgodkendelsesloven, skal ammoniakudledningen pr. m² produktionsareal være under 0,90 kg for at opfylde BAT. Et traditionelt spaltegulv har en ammoniakudledning på 1,16 kg pr. m². Reduceres det med 34 pct., svarer det til en udledning på 0,76 kg pr. m². Konkret er der i den aktuelle test målt en ammoniakudledning på hhv. 1,08 kg pr. m² årligt i kontrolstalden og 0,71 i teststalden.

God økonomi – mere metan

Gennemsnitstilsætningen af roemelasse lå på ca. 50 kg pr. m³ gylle, hvilket svarer til en tilsætning på 20 kg sukker. Brugen af sukker i gyllen giver, ud over næring til mælkesyrebakterier, potentielt

Ved at tilføre gyllen melasse, fungerer melassen som 'foder' for bakterierne, der kvitterer med at producere mælkesyre. Det resulterer i en forsuring.

Foto: Teknologisk Institut

en højere metanmængde, svarende til en energiværdi på ca. 74 kr. Prisen på 50 kg melasse svarer til ca. 75 kr. Med andre ord er der en økonomisk værdi at hente ved denne form for forsuring, som godt og vel kan udligne omkostningen til melasse i forhold til brug af svovlsyre. Den udfordring, der nu og her skal undersøges, er, om biogasanlæggene vil betale for den større metanmængde. Økonomisk må det være i anlæggenes interesse, for der skal ikke mere gylle igennem systemet. Om der er vilje til at betale skal afprøves, når den sidste test er gennemført, og teknologien kommer på teknologilisten.

/MORTEN LINDGAARD, SEGES

Udbringning af gylle – gør det så smart som muligt

Fra 1. februar er det igen tilladt at udbringe gylle. Hvis du starter så tidligt, så udbring gyllen til afgrøder med tidlig vækst – og undgå risiko for afstrømning til vandmiljøet.

Nogle er ved at have en fyldt gylletank og har derfor behov for at køre gylle ud allerede fra 1. februar, hvor det igen er tilladt. Som altid er det vigtigt at udbringe gyllen på arealer og i afgrøder, hvor der er størst mulig sikkerhed for god udnyttelse af næringsstofferne og lavest mulig risiko for forurening af vandløb. Det vil på dette tidspunkt af året være på græsmarker eller i marker med veletableret raps eller vintersæd uden betydelig hældning og langt fra vandløb.

Husk reglerne om våd, frossen og snedækket jord

Ifølge Husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 11, § 32 må husdyrgødning ikke udbringes på:

- Vandmættede eller oversvømmede arealer (de er som oftest ikke farbare)
- På arealer, eller på en måde, der giver fare for afstrømning til vandløb (herunder dræn), søer (>100 m²) og kystvande

- Frosne arealer. Vejledningen om definitionen af frossen jord fra Miljøstyrelsen lyder, at jorden skal være optøet til 15 cm – men at det fortsat er tilladt at køre efter nattefrost, hvor jorden forventes at tø i løbet af dagen
- Snedækkede jorder. Jorden er defineret som snedækket, hvis mere end 90 pct. af marken er dækket af et lag sne med en tykkelse på mere end blot 0,5 cm
- Skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller kystvande inden for en afstand af 20 meter fra vandløb, sø eller kyst.

Undtagelser: På arealer med skråninger på 6-12° kan der nedfældes gylle, men kun i parallel retning i forhold til vandmiljøet – fx et vandløb. Endvidere må der udbringes flydende handelsgødning på arealet.

Udbringningsteknik

- Man kan minimere risikoen for tab af næringsstoffer ved at dele udbringningen op i to. Dvs. nøjes med udbringning af 12-15 tons pr. ha af den flydende del af en ikke-omrørt gyllebeholder omkring 1. februar
- Ikke forsuret gylle udbragt til fodergræsmarker

skal nedfældes med græsmarksnedfælder. På økologiske bedrifter må gylle dog udbringes med slæbeslange eller slæbesko i perioden fra 1. februar til 1. maj

- Hvis man udbringer forsuret gylle, kan udbringningen ske med slæbeslanger eller slæbesko. Men det forudsætter, at man har dokumentation for, at effekten af forsuringen svarer til effekten af nedfældning
- Gylledoseringen beregnes bedst ud fra gyllens indhold af ammoniumkvælstof (NH₄-N). Hvis gyllen eksempelvis indeholder 2,5 kg NH₄-N pr. ton gylle, og man ønsker at dosere 75 kg kvælstof pr. ha, skal man tildele 75/2,5 = 30 tons gylle pr. ha.

De nærmere regler for udbringning af flydende husdyrgødning kan ses i Vejledning til husdyrgødningsbekendtgørelsen, kapitel 11.

/PETER HVID LAURSEN, SEGES

Godt lys og varmt tøj er en del af arbejds-sikkerheden, når kulden sætter ind.

Husk sikkerheden i en kold tid

Du reagerer langsommere og koncentrerer dig dårligere, når du fryser.

Når vinden blæser 12 m/s, og temperaturen er 5 varmegrader, gør 'wind-chill faktoren', at du afkøles, som om det var minus 9 grader på en vindstille dag. Tjek DMI's kuldeindeks, og fortæl alle på gården, at varm påklædning er en del af jeres sikkerhed.

Har kulden betydning for din sikkerhed? Ja! Stor betydning. Frosne fingre kan nemt betjene udstyret forkert. Dine reaktioner bliver sløvere, og måske tænker du eller din kollega mere på at komme hurtigt ind i varmen end på sikkerheden. Så klæd dig varmt på, også på korte ture udendørs. Man ved jo ikke, om man rent faktisk kommer ind igen om lidt, eller om en anden opgave melder sig, når man er derude.

Gør klar til glat føre

Vi ved jo godt, at kalenderen melder om vinter, men nåede vi at forberede os? Eller venter vi og ser, om der nu også kommer vintervejr? Gør klar til glat føre, hvor I går og kører, ved at stille en spand med grus og en skovl, hvor den er nem at tage med – og en anden dér, hvor I ved, at der plejer at blive glat. Så enkelt kan det gøres.

Sørg for ordentligt arbejdslys

Den mørke tid er over os – er der godt arbejdslys alle de steder, hvor der er brug for det? Få det fikset, før der sker ærgerlige skader på mandskab og materiel. Og brug sensorer, så lyset tænder automatisk ved bevægelse eller ved tussmørke.

/MARIANNE NORUP, SEGES

Digitalt kursus:

Gode kælvninger kan sikres fra sofaen

Et nyt digitalt kursus klæder dig og dine medarbejdere på til at sikre gode kælvningsforløb.

Mange kælvninger forløber som de skal uden behov for indblanding. Men har dine ansatte fuldstændig styr på, hvad man skal holde øje med? Ellers har de muligheden for at få det nu, hvor SEGES har udviklet et digitalt kursus, som hurtigt, enkelt og grundigt gennemgår de vigtigste faldgruber, man skal være opmærksom på i forhold til at sikre et godt kælvningsforløb.

"Hvis du gennemfører kurset om kælvningsmanagement, er du godt rustet til at sikre, at både ko og kalv kommer godt igennem kælvning," siger dyrlæge ved SEGES, Henrik Læssøe Martin.

Kælvningens faser gennemgås i kurset, og du får gode, praktiske råd til, hvordan du agerer fødselshjælper.

Kurset *Kælvningsmanagement – hvad skal du være opmærksom på*, finder du på www.landbrugsinfo.dk/digitalekurser

/ERIK SUHR, SEGES

FIND KURSET PÅ LANDBRUGSINFO.DK/DIGITALEKURSER

Sådan får du ro omkring foderbordet

Ro omkring foderbordet kræver et konstant fodertilbud og en høj blandekvalitet af foderblandingen.

For at sikre ro ved foderbordet er det vigtigt at:

- Der udfodres foder med høj blandekvalitet
- Konstant fodertilbud, så køerne aldrig æder op.

En kompakt foderblanding sikrer, at køerne sorterer minimalt i foderet, at køerne ikke roder i foderet, og foderet på foderbordet vil bevare en uændret sammensætning henover fodringsdøgnet. Og når først køerne finder ud af, at det, der bliver serveret direkte fra foderblanderen, ikke kan sorteres og ikke er bedre end det, der ligger der i forvejen, skaber det en fantastisk ro i stalden.

Opskriften på en god foderblanding lyder på:

- En veltrimmet foderblander
- Vand
- Blandetider på 15-20 minutter i både mellemmix og slutmix, dog med variation afhængig af typen af blander og sneglernes omdrejningstal
- En blande protokol afstemt efter blander og fodermidler.

/NIELS BASTIAN KRISTENSEN, SEGES

Se mere i filmen *Management ved foderbordet og køers ædeadfærd* på seges.tv → kvæg → foder eller scan QR koden

